

23. januar 2011

FM 2011/42

I medfør af § 36 i Forretningsorden for Inatsisartut fremsætter jeg følgende forslag til forespørgselsdebat:

Forslag til forespørgselsdebat om den grønlandske retsvæsenreform og opfølgningen heraf.

(Medlem af Inatsisartut Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit)

Retsreformen var længe ventet i Grønland og en opdatering af både kriminalloven og retsplejeloven og hele domstolssystemet var hårdt tiltrængt. Men det betyder ikke at der ikke fortsat er plads til forbedringer.

Et af de områder der særligt er vigtige at holde fokus på, og specielt vi som grønlandske politikere må være meget glade for, er at det nu endelig er besluttet og afsat midler på den danske finanslov til at opføre en ny anstalt i Grønland så vi ikke længere skal sende grønlændere til Danmark for at afsone deres straf. Langt fra familie, venner og deres hjemland. Det er noget vi har ønsket længe og som bl.a. forskellige menneskerettighedsorganisationer i mange år har haft kritisk fokus på.

Nogle af de områder jeg mener det er særligt relevant at være opmærksom på i forbindelse med den nye anstalt er hvilke forhold de indsatte har under afsoningen. Hvilke tilbud bliver der stillet til for eksempel misbrugsbehandling? Hvilke muligheder vil der være for beskæftigelse og undervisning af de indsatte? Og hvilke muligheder bliver der for psykologhjælp, så de kan få den nødvendige hjælp til at håndtere for eksempel vrede. Det er vigtigt at de forudsætninger er på plads, så de indsatte har gode muligheder for at klare sig i vores samfund når de bliver løsladt.

Samtidig er det helt afgørende at man fra dansk side er opmærksomme på, at overflytningen af de mennesker der afsoner i Herstedvester til Grønland forberedes så godt som muligt. Man er nødt til at sikre sig, at der i den nye anstalt er tilstrækkeligt kvalificeret personale, både hvad angår anstaltspersonale, men også psykologer og socialrådgivere.

I forbindelse med forberedelsen af hjemtagningen af de som afsoner deres straf i Anstalten ved Herstedvester er der et særligt forhold som vi som grønlandske politikere har et selvstændigt ansvar for at påtage os. Nemlig at starte debatten i det grønlandske samfund om, hvad det betyder at der kommer en gruppe grønlændere hjem som har været deporteret i så mange år. Det er nødvendigt at vi i det grønlandske samfund forholder os til, at alle mennesker har værdi og disse mennesker skal integreres i det grønlandske samfund igen.

Andre dele af retsreformen som er af væsentlig betydning for det grønlandske samfund, og for de mennesker der af den ene eller anden årsag er i kontakt med systemet, er et velfungerende domstolssystem. Det er vigtigt at man får sin sag behandlet i kredsretten så hurtigt som muligt og det er vigtigt at man kan afsone sin straf så hurtigt så muligt. Imidlertid er der også fortsat store problemer og udfordringer på disse 2 områder. De lange ventelister ved kredsret og anstalter er fortsat uacceptable og meget problematiske.

Hvilke tiltag kan iværksættes for at nedbringe sagsbehandlingstiderne hos politiet og retterne? Er det ved ansættelse af flere politibetjente og tilførsel af flere tolke til retterne i Grønland eller øget anvendelse af konfliktmægling som alternativ til egentlig domfældelse, for derved at lette arbejdsbyrden hos politiet og domstolene?

Inatsisartut har ved sin tilslutning til Retsvæsenkommissionens betænkning i foråret 2006 bl.a. anbefalet, at der etableres en nærmere afgrænset forsøgsordning vedr. konflikt-mægling. Denne mulighed skulle dog være afgrænset til bestemte målgrupper, så som unge lovovertrædere, husspektakler og overtrædelse af politivedtægten. Kan en øget anvendelse heraf være med til at nedbringe ventelisterne til både kredsret og anstalterne?

Det er positivt men ikke overraskende, at ventelisterne falder når der åbnes en midlertidig anstalt i Kangerlussuaq. Hvad der imidlertid ikke er positivt er, at man ikke har taget højde for at ventelisten vil stige igen når den midlertidige anstalt lukker i Kangerlussuaq. Igen vil dømt i Grønland være hensat til at skulle vente i måneder og år på at kunne afsone deres straf. Det er undergravende for borgernes retsbevidsthed og noget må gøres for at ventelisterne ikke igen stiger.

Når det er sagt er det samtidig vigtigt at sige, at de nødvendige reformer af i hvert fald domstolssystemet er i gang. Det er positivt at kredsdommerne får mulighed for en egentlig kredsdommeruddannelse og det er positivt at kredsdommernes arbejdsforhold forbedres, og de teknologiske hjælpemidler udnyttes bedst muligt. I den forbindelse forstår jeg, at der ofte er problemer med teknikken, når der skal gennemføres retsmøder via video med dårlige forbindelser, manglende mulighed for at føre en privat samtale med sin advokat, hvis man sidder i Grønland og advokaten i Danmark. Også hér er der noget som der skal rettes op på, hvis det grønlandske retssystem også skal leve op til menneskerettighedernes princip om en fair rettergang for alle.

Hele justitsområdet er som bekendt fortsat et statsligt anliggende og finansieringen af reformarbejdet henhører derfor fortsat under statens område. Når det er sagt må vi også samtidig erkende, at vi som samfund også kan være medvirkende til at bidrage positivt til retsvæsenreformens succes. Hvad kan vi selv gøre for at nedbringe kriminaliteten i samfundet? Antallet af volds- og drabssager er højere end i den øvrige del af Riget. Af andre tankevækkende tal kan bl.a. peges på, at Grønlands Politi i 2009 registrerede 3.685 husspektakler – det er mere end 10 om dagen! I 551 af disse husspektakler var der børn involveret. Hertil kommer 1.423 hændelser om berusere.

I forbindelse med denne forespørgselsdebat vil det derfor også være oplagt at få partiernes bud på, hvordan vi kan være med til at nedbringe disse tankevækkende tal og dermed indirekte bidrage positivt til retsvæsenreformen succes?

Mangt og meget kan siges om den igangværende retsreform, men endnu et sidste og alvorligt forhold som også bør påtales vedrører retshåndhævelsen eller mangel på samme i bygder og yderdistrikter. Her tænker jeg især på den store mangel på kommunefogeder som udgør et stort problem og som den danske stat bør se meget alvorligt på. Det samme gælder den egentligt politimæssige betjening af eksempelvis Kangaatsiaq og nærliggende bygder som med en befolkning på omkring ca. 1400 end ikke er tilstrækkeligt politimæssigt dækket. Det bør der også findes en løsning på.

Som jeg ser det, er der en del at være positiv over, men der er samtidig mange udfordringer de ansvarlige myndigheder fortsat må have skærpet fokus på. Gennem denne forespørgselsdebat er det derfor også mit håb, at Naalakkersuisut – samt ikke mindst den danske regering, forholder sig resultatorienteret til de vigtige spørgsmål som bl.a. rejses hér. Det er naturligvis væsentligt for de indsatte, de dømt, ofrene for forbrydelserne, men ikke mindst for vores samfund som helhed.

Jeg ser frem til en spændende og indholdsrig debat. Tak.